

ПЕРЕДМОВА

Більшість бойових поранень в сучасних війнах є політравматичними. Із досвіду воєн і локальних конфліктів, зокрема останніх десятиліть, відомо, що війни завдають військовослужбовцям окрім фізичних, і психологічні травми, які можуть проявлятися як під час війни, так і після. Проблеми фізичного та психічного здоров'я людей, які пережили бойову травму є складовою широкого поля клінічних і медико-біологічних досліджень на всіх рівнях організації організму.

Бойові травми часто зачіпають нижній відділ живота та органи тазу, зокрема статеві органи, що призводить до їх тривалої структурної дисфункції. Окрім того, військовослужбовці відчують довгострокові наслідки важких поранень, які мають значний вплив на якість життя і статеву функцію. Сексуальна дисфункція – це фактор стресового навантаження для пацієнта, що негативно впливає на якість життя та взаємини, і тісно пов'язана зі стійкою неспроможністю досягати та підтримувати ерекцію, достатню для проведення задовільного статевого акту. Цей статевий розлад асоційований зі станом фізичного та психологічного благополуччя та має значний вплив на якість життя як самих пацієнтів, так і їхніх партнерок і членів їх сімей.

Чоловічі статеві розлади часто становлять не окрему нозологічну одиницю, а відображають прояви захворювань усього організму, зокрема це стосується учасників бойових дій із бойовою травмою. Такі синдромальні порушення можуть мати в основі як функціональні, так і органічні зміни. Серед сексуальних розладів у чоловіків спостерігається порушення психологічного, соціального та соматичного компонентів.

З'являється все більше даних, що посттравматичний стресовий розлад, що розвивається вторинно в результаті поранень, пов'язаний із вищим рівнем еректильної дисфункції, зниженням сексуального бажання та передчасною еякуляцією. Чоловіки, які брали участь в бойових діях, відчують ускладнення сексуального здоров'я, зокрема зниження лібідо, труднощі з підтриманням збудження та здатністю досягати оргазму. Поранення, пов'язані з бойовими діями, також можуть мати значні наслідки для фертильності чоловіків, оскільки вони зазвичай служать у роки піку сексуальної активності.

Сучасне наукове розуміння еректильної дисфункції вказує на переважну вторинність сексуальних розладів стосовно захворювань, які їх спричиняють. Серед багатьох патологічних станів, які передують або ускладнюються еректильну дисфункцію, першість займають невротичні розлади психіки, захворювання кровоносних судин, порушення обміну речовин, частковий андрогенний дефіцит, особливо це стосується учасників бойових дій. Поранення – це не тільки фізична, а й психологічна травма, при цьому часто тривала в часі. Також не варто забувати, що препарати, які призначає лікар,

можуть впливати на лібідо, еректильну функцію. Внаслідок бойового поранення можуть розвиватися посттравматичний стресовий розлад, депресивні стани, посттравматичний хронічний біль. Ці стани також впливають на сексуальну функцію. Тому, при всіх формах еякуляторних розладів необхідні комплексне психологічне обстеження пацієнтів із використанням об'єктивних методик анкетування і розробка сучасних комплексних підходів у терапії, що дозволить забезпечити кращі показники в лікуванні сексуальної дисфункції.

Аналізуючи загальну концепцію монографії, хотілось би звернути увагу на особливості сучасних підходів до лікування різних форм сексуальної дисфункції у чоловіків із перенесеними бойовими травмами, прикладах взаємозв'язку оксидативного та нітразивного стресів із сексуальними розладами, важливість анкетування до і після проведення курсу лікування. Виклад цих експериментальних даних автори органічно поєднали з даними, наведеними в літературі. Монографія добре ілюстрована і легко читається.

Сподіваюсь, що ця міждисциплінарна монографія написана на межі хірургії та травматології, урології, сексопатології, мікробіології та біохімії зацікавить і буде корисною для відповідних фахівців, які повсякденно лікують пацієнтів із бойовою травмою, яка супроводжується супутніми захворюваннями, включаючи сексуальну дисфункцію.

Орест ЧЕМЕРИС
Ректор

**Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького,
професор кафедри хірургії,
доктор медичних наук, професор**

???

*Автори монографії щиро вдячні ректору Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, професору **Оресту ЧЕМЕРИСУ** за підтримку при проведенні досліджень та виданні монографії.*